

กสม.๒

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

กสม.๗

รายงานผลการพิจารณา

คำร้องที่ขอให้เสนอแนะ

นโยบายหรือข้อเสนอ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในการปรับปรุงกฎหมาย

วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๖๖๐๖ / ๒๕๕๘

เรื่อง สิทธิชุมชน กรณีได้รับผลกระทบจากโครงการขุดลอกคลองสำแดง

ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง สำนักชลประทานที่ ๑๖ สงขลา

๑.ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นหนังสือลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๔ ตามเลขรับคำร้องที่ ๕๒๙/๒๕๕๔ ลงรับคำร้องเมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๔ กล่าวอ้างว่า สำนักชลประทานที่ ๑๖ สงขลา ได้รังวัดแนวคลองบริเวณบ้านควนอินนะโม และหมู่บ้านใกล้เคียง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง เพื่อขุดลอกคลองสำแดง ซึ่งแนวเขตที่ได้รังวัดบางส่วนรุกล้ำเข้าไปในที่ดินของชาวบ้าน ทำให้เกิดผลกระทบด้านต่างๆ จึงร้องเรียนขอให้ตรวจสอบ

๒. การพิจารณาคำร้องเรียน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่า เรื่องที่ผู้ร้องกล่าวอ้างมีความเกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชน อันเป็นสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงเป็นกรณีเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ (ที่ใช้บังคับในขณะเกิดเหตุและตรวจสอบ) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ และมาตรา ๑๕

/๓. การตรวจ...

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนเป็นผู้ตรวจสอบ โดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งจากการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชน ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ดังนี้

๓.๑ คำชี้แจงของผู้ร้อง

ผู้ร้องได้ชี้แจงในคำร้องว่า ชาวบ้านควนอินนอโมและหมู่บ้านใกล้เคียงที่ได้รับความสะดวกจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานชลประทานที่ ๑๖ สงขลา ที่รังวัดแนวคลองเพื่อการขุดลอกคลอง แต่แนวที่ได้รังวัดบางส่วนรุกล้ำเข้าไปในที่ของเอกชน ทำให้ชาวบ้านต้องสูญเสียสิทธิในที่ดินโดยชาวบ้านไม่ทราบว่าเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาดำเนินการเป็นโครงการใด แม้ว่าจะได้มีการเรียกชาวบ้านไปรับฟังการชี้แจงของเจ้าหน้าที่ในวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๔ ณ มัสยิด [REDACTED] แต่เจ้าหน้าที่ไม่ได้ให้ข้อเท็จจริงและไม่สามารถตอบคำถามและอธิบายให้ชาวบ้านเข้าใจรายละเอียดต่างๆ ของโครงการได้ ในการประชุมครั้งนั้น ชาวบ้านได้มีมติขอคัดค้านการดำเนินการขุดลอกคลองสำแดง โดยขอให้ชะลอการดำเนินการไว้ก่อน จนกว่าชาวบ้านจะเห็นชอบและยินยอมให้ดำเนินการ แต่เจ้าหน้าที่ยังคงดำเนินการโดยไม่ฟังเสียงคัดค้านจากชาวบ้าน

จากการดำเนินการขุดลอกคลองสำแดงนั้นชาวบ้านเกรงว่าจะส่งผลกระทบ ดังนี้

- (๑) ผลกระทบต่อระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อม
- (๒) ระบบวิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรม ความรู้สึกที่ประมาณค่ามิได้
- (๓) มูลค่าทางเศรษฐกิจของชาวบ้านในชุมชนและหมู่บ้านใกล้เคียงซึ่งได้จาก

คลองสำแดง

(๔) การลงทุนของภาครัฐบาลไม่คุ้มทุนเมื่อเทียบผลเสียที่เกิด

(๕) การดำเนินการโครงการอ่างเก็บน้ำและระบบส่งน้ำ อาจมีผลเกี่ยวโยงกับการจัดระบบส่งน้ำในการพัฒนาอุตสาหกรรมตามแนวชายฝั่งภาคใต้

พยานหลักฐานฝ่ายผู้ร้อง

ผู้ร้องได้ส่งเอกสารคัดค้านการขุดลอกสำแดง ซึ่งจัดทำโดยเครือข่าย [REDACTED]

[REDACTED] จำนวน ๑๔ หน้า เพื่อสนับสนุนคำร้องดังกล่าว สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

คลองสำแดงเป็นคลองที่มาจากป่าต้นน้ำของอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง มีคลองไหลมารวมกัน ๓ สาย คือ ๑) คลองโหล๊ะจังกระ ไหลมาจากบ้านโหล๊ะจังกระ หมู่ที่ ๖

/อำเภอตะโหมด...

อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ๒) คลองหัวช้าง ไหลมาจากบ้านหัวช้าง หมู่ที่ ๒ อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ๓) คลองนัย ไหลมาจากบ้านป่าพง หมู่ที่ ๙ อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ไหลผ่านหมู่บ้านต่างๆ ได้แก่ บ้านหัวช้าง บ้านโหล๊ะเหียง บ้านควนอินนอโม บ้านควนลอน บ้านด่านโลด บ้านหนองปด บ้านทุ่งเรียง บ้านควนปาบ และบ้านแม่ขี ทำให้คลองส้านแดงเป็นคลองขนาดใหญ่ มีความกว้างของคลองประมาณ ๓๐-๕๐ เมตร มีแก้มลิงตามธรรมชาติ (ชาวบ้านเรียกว่า “โหล๊ะ”) เป็นที่ราบลุ่มริมคลองไว้สำหรับกักน้ำเก็บน้ำช่วงฤดูน้ำหลาก และช่วยชะลอน้ำให้ไหลช้าลง บรรเทาภาวะน้ำท่วมได้เป็นอย่างดี และเป็นที่วางไข่ของปลาในฤดูน้ำหลากอีกด้วย ในพื้นที่ซึ่งเป็นแก้มลิงนั้นมีอยู่ตลอดสายไม่สามารถระบุจำนวนได้ เพราะบางส่วนเป็นสวนยางพาราและสวนผลไม้ของชาวบ้าน และด้วยสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์สองข้างฝั่งคลองจะประกอบด้วยไม้ชนิดต่างๆ ไม้ยืนต้นที่หลากหลาย เล่า แฝก หญ้า พืชน้ำ พืชบางชนิดเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านนำมาปลูกเพื่อลดการพังทลายของหน้าดินและริมตลิ่ง พืชบางชนิดเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ชาวบ้านอนุรักษ์ไว้เพราะมีประโยชน์ในเรื่องระบบนิเวศน์ เป็นที่อยู่อาศัยของปลาและสัตว์น้ำนานาชนิด

เมื่อช่วงเดือนสิงหาคมถึงกันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ สำนักชลประทานที่ ๑๖ ได้ดำเนินการชี้แจงชาวบ้านตามมัสยิดต่างๆ เรื่องการขุดลอกคลอง ในช่วงเวลาเดียวกันขณะที่เจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งชี้แจงชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งเริ่มรังวัด และปักเสาชี้แนวเขต โดยไม่ได้ขออนุญาตชาวบ้าน และในการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ไม่กระจ่างชัด ใช้วิธีการพูดโดยไม่มีหลักฐานประกอบที่เป็นเอกสารทางราชการ ไม่มีแผนปฏิบัติงานโครงการ ไม่มีแบบแผนหรือแผนผังของการขุดลอกคลอง และไม่มีแบบสำรวจผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการแต่อย่างใด

ประเด็นสำคัญที่อ้างถึงประโยชน์ของการขุดลอกคลองครั้งนี้ คือเพื่อป้องกันน้ำท่วมในช่วงน้ำหลาก แต่ในความจริงแล้วคลองที่กว้างถึง ๓๐-๕๐ เมตร สามารถรับน้ำได้ และที่สำคัญในพื้นที่มีแก้มลิงตามธรรมชาติอยู่ตลอดสายซึ่งสามารถช่วยเก็บน้ำและชะลอน้ำในช่วงน้ำหลากได้ หากการขุดลอกคลองและสร้างคันคลองสองข้างเพื่อเข้าสู่แก้มลิง คลองส้านแดงเป็นคลองที่มีน้ำไหลมารวมกันสามสาย ถึงแม้จะกำหนดอัตราการปล่อยน้ำจากท้ายอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้างได้ แต่คลองอีกสามสายเป็นคลองธรรมชาติ ไม่สามารถจำกัดจำนวนน้ำที่ไหลมาได้ หากช่วงน้ำหลากย้อมไหลป่าคันคลองทั้งสองข้างเพื่อเข้าสู่แก้มลิง ดังนั้น คันคลองที่สร้างขึ้นก็จะเป็นตัวปิดกั้นน้ำไม่ให้ไหลกลับเข้าสู่คลอง และจะทำให้ น้ำท่วมขังนานและจะทำให้ผลผลิตทางการเกษตรของชาวบ้านเสียหาย ซึ่งปัจจุบันชาวบ้านที่ปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติในช่วงน้ำหลากจนกลายเป็นวิถีชีวิต เพราะน้ำจะหลากเข้าสู่แก้มลิงซึ่งเป็นสวนยางพาราสวนผลไม้และทุ่งเลี้ยงสัตว์ใช้เวลาประมาณ ๒ วัน น้ำจะลดลงและเข้าสู่ภาวะปกติ

/นอกจากนี้...

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ชลประทานอ้างว่าจะนำน้ำไปใช้ในภาคเกษตร ในหมู่บ้านตอนล่างที่อยู่ท้ายคลอง ห่างออก ๔๐ กิโลเมตร มีจำนวนประมาณ ๓๐,๐๐๐ ไร่ ทั้งที่ การจ่ายน้ำเพื่อเข้าสู่ภาคการเกษตรเป็นหน้าที่ของสำนักงานชลประทานท่าเขียด ปัจจุบันยังคง จ่ายน้ำตามปกติและจำนวนน้ำก็มาจากคลองสามสายเดิม ซึ่งโครงการที่จะขุดลอกคลองจะลอก จากท้ายอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้างจนถึงสำนักงานชลประทานท่าเขียด ประมาณ ๒๑ กิโลเมตร โดยไม่มีข้อมูลทางวิชาการใดที่ระบุว่า การขุดลอกคลองจะทำให้มีจำนวนน้ำเพิ่มมากขึ้น เพียงแต่ การขุดลอกคลองแต่ทำให้น้ำไหลเร็วขึ้นเท่านั้น

วัตถุประสงค์ในการคัดค้าน

- (๑) เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ของคลองที่เป็นปาดันน้ำชุมชนต่อไป
- (๒) เพื่อรักษาไว้ซึ่งวิถีชีวิตของคนในชุมชนให้คงอยู่อย่างเดิม
- (๓) เพื่อรักษาไว้ซึ่งมรดกทางธรรมชาติที่บรรพบุรุษคอยดูแลรักษา ส่งผ่านถึง ลูกหลานจำเป็นอย่างยิ่งจะปกป้องคลองปาดันน้ำไว้ให้ลูกหลานสืบต่อไป
- (๔) การให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ เป็นข้อมูลที่ขัดแย้งกับสภาพความเป็นจริงของ พื้นที่และขัดแย้งกับข้อมูลทางวิชาการในเรื่องป้องกันน้ำท่วมทฤษฎีแก้มลิง
- (๕) การขุดลอกคลองส่งผลกระทบต่อบ้านเรือน และที่ทำกินที่มีอยู่อย่างน้อยนิด ซึ่งชาวบ้านไม่มีความสามารถที่หามาทดแทนใหม่ได้
- (๖) เพื่อการป้องกันการนำทรายที่มีอยู่มากมาย และที่มีค่ามหาศาลไม่ให้ถูก ทำลาย และถูกขุดขึ้นมาใช้ประโยชน์อย่างอื่น

ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

- (๑) คลองปาดันน้ำที่อุดมสมบูรณ์จะถูกทำลาย ขาดความสมดุลทางระบบนิเวศ ทางธรรมชาติ
- (๒) จะเกิดภาวะน้ำท่วมขังนาน สร้างความเสียหายให้กับผลผลิตทางการเกษตร ของชาวบ้าน
- (๓) วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับสายน้ำจะเปลี่ยนแปลงไป
- (๔) บ้านเรือน และที่ทำกินของชาวบ้านที่เป็นมรดกตกทอดสูญหายไป และ ชาวบ้านไม่มีความสามารถที่ทำกินมาทดแทนใหม่ได้
- (๕) การขุดลอกคลองจะทำให้ระดับน้ำคลองที่ต่ำลง จะส่งผลถึงบ่อน้ำของ ชาวบ้านจะมีระดับน้ำต่ำลงและแห้งขอดได้

๓.๒ คำชี้แจงของผู้ถูกร้อง (สำนักชลประทานที่ ๑๖ สงขลา)

ผู้ถูกร้องมีหนังสือที่ กษ ๐๓๒๔/๒๗๗ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ชี้แจง
ข้อร้องเรียน สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

เมื่อปี ๒๕๐๕ [REDACTED] สมาชิกสภาจังหวัดพัทลุง [REDACTED]
[REDACTED] ได้นำสมาชิกฯ [REDACTED] และประชาชนประมาณ ๕๐๐ คน ขุดลอกเหมืองส่งน้ำ
จากคลองตะโหมดหรือคลองท่าเขียวเพื่อนำไปใช้ในเขตอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง แต่ไม่ได้ผล
เนื่องจากจะต้องขุดเหมืองส่งน้ำลึกประมาณ ๕-๖ เมตร ซึ่งเกินกำลังที่เกษตรกรจะทำได้ ต้องใช้
เทคนิคและเครื่องจักรเครื่องมือในการดำเนินงาน จึงร้องเรียนผ่านชลประทานภาคใต้ในสมัยนั้น
ขอให้พิจารณาเปิดโครงการทำเขื่อนขึ้นเพื่อช่วยพื้นที่เพาะปลูกดังกล่าว ชลประทานภาคใต้ได้ส่ง
เจ้าหน้าที่ไปพิจารณาเห็นเส้นทางที่จะเปิดการก่อสร้างโครงการฯ จึงได้ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปสำรวจ
รายละเอียดภูมิประเทศและสถิติต่างๆ เพื่อนำมาวางแผนโครงการและออกแบบ และได้ก่อสร้าง
โครงการเสร็จสิ้นในปี ๒๕๑๔ มีพื้นที่โครงการทั้งหมด ๑๒๑,๕๒๗ ไร่ พื้นที่ชลประทาน
๑๐๐,๐๐๐ ไร่

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๒๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำริ
ให้กรมชลประทานพิจารณาโครงการชลประทานเพื่อช่วยเหลือการทำนาในเขตจังหวัดพัทลุง
ต่อมาสำนักงานชลประทานที่ ๑๒ (ปัจจุบันคือสำนักชลประทานที่ ๑๖) ได้รับหนังสือจากอำเภอ
ตะโหมด ที่ พท. ๐๖๑๖/๒๕๖ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๒ ขอให้พิจารณาความเป็นไปได้ของ
โครงการอ่างเก็บน้ำไล่หนูน ตามพระราชดำริเพื่อช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกในเขตชลประทาน
ท่าเขียว จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ และลดอันตรายจากอุทกภัยในเขตอำเภอตะโหมด อำเภอเขา
ชัยสน จังหวัดพัทลุง

ประธานสภาตำบลตะโหมด [REDACTED] ประธานสภาตำบลคลอง
ใหญ่ [REDACTED] ประธานตำบลแม่ขรี [REDACTED] ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๖
กรกฎาคม ๒๕๓๓ เรียนราชเลขาธิการ ขอพระราชทานสร้างอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง โดยให้
เหตุผลว่าท้องที่ตำบลตะโหมด ตำบลบ้านคลองใหญ่ ตำบลแม่ขรี อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง
รวม ๒๕ หมู่บ้าน ประชากร ๒๑,๔๔๓ คน มีการทำนาทำสวนเป็นหลัก เนื่องที่การเกษตร
๗๓,๑๕๘ ไร่ แต่การประกอบอาชีพดังกล่าวไม่ได้ผลเต็มที่เนื่องจากขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
และเป็นคลังจ่ายน้ำให้กับโครงการชลประทานท่าเขียว

ต่อมาราชเลขาธิการ ได้มีหนังสือที่ รล ๐๐๐๕/๑๐๒๐๗ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม
๒๕๓๓ เรียนผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง แจ้งให้ทราบถึงความประสงค์ของราษฎรที่ต้องการให้
ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง จึงขอให้พิจารณาเรื่องนี้ และหากมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ
ประการใด แจ้งให้สำนักเลขาธิการทราบด้วย ซึ่งจากการประสานงานระหว่างกรมชลประทาน

/โดยสำนัก...

โดยสำนักชลประทานที่ ๑๒ (ปัจจุบันคือสำนักชลประทานที่ ๑๖) กับจังหวัดพัทลุง เห็นว่า มีความเป็นไปได้ที่ดำเนินการดังกล่าว ต่อมาสำนักชลประทานที่ ๑๒ ได้มีบันทึกที่ กษ ๐๓๓๗/๓๕๐ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๓ เรียนอธิบดีกรมชลประทาน เห็นสมควรขอพระราชทานโครงการเป็น โครงการพระราชดำริ

ทั้งนี้ กรมชลประทานได้มีหนังสือที่ กษ ๐๓๐๑/๑๘๒๕ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๓๔ เรียนราชเลขาธิการ เพื่อนำความกราบบังคมทูลพระกรุณารับเป็นโครงการอันเนื่องมาจาก ผลพระราชดำริ และสำนักราชเลขาธิการได้มีหนังสือที่ รล ๐๐๐๕/๕๒๒๖ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๓๔ และหนังสือที่ รล ๐๐๐๕/๕๒๒๗ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๓๔ แจ้งให้กรมชลประทาน และผู้ว่าราชการจังหวัดทราบตามลำดับ ว่าความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ รับเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ต่อมากองวางโครงการ กรมชลประทาน จึงได้ศึกษาและโครงการเสร็จเรียบร้อยเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ ซึ่งโครงการชลประทานพัทลุง ได้ขออนุมัติ โดยตั้งงบประมาณก่อสร้างในปี ๒๕๔๑ ทั้งนี้ สำนักงานชลประทานที่ ๑๖ ได้ดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ เพื่อดำเนินการ เช่น งานสำรวจภูมิประเทศเพื่อการออกแบบและ ขออนุมัติใช้พื้นที่ในที่ดินของรัฐ (พื้นที่ป่าไม้) จากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม งานสำรวจกันเขตชลประทาน งานรังวัดสำรวจแปลงที่ดิน งานกำหนดราคาทดแทนทรัพย์สินและ จ่ายทดแทนทรัพย์สิน เป็นต้น

สำนักงานชลประทานที่ ๑๖ กรมชลประทาน มีแผนก่อสร้างปี ๒๕๔๘-๒๕๕๗ มีโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยได้เริ่มดำเนินการ ก่อสร้างมาตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๘ โดยได้ดำเนินการก่อสร้าง

๑. ทำนบดินปิดช่องเขาขาด ๑ (Saddle Dam ๑) แล้วเสร็จ

๒. ทำนบดินปิดช่องเขาขาด ๒ (Saddle Dam ๒) แล้วเสร็จ

๓. ทำนบดินหัวงานอาคารประกอบ (Main Dam) ผลงานร้อยละ ๘๒.๕๔ คาดว่า จะดำเนินการแล้วเสร็จในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ซึ่งความสามารถเก็บกักน้ำได้ ๓๐ ล้านลูกบาศก์ เมตร เพื่อเป็นน้ำต้นทุนให้กับโครงการส่งน้ำบำรุงท่าเขียด เป็นน้ำต้นทุนสนับสนุนโครงการฟาร์ม ตัวอย่างตามพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตำบลเขาปะค้อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของชุมชนใกล้เคียงบรรเทาอุทกภัย ในเขตอำเภอเขาชัยสน อำเภอบางแก้ว และอำเภอตะโหมด เป็นแหล่งเพาะพันธุ์น้ำจืด และเป็น แหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดพัทลุง

ผลประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

(๑) เป็นแหล่งน้ำต้นทุนสามารถส่งน้ำช่วยเหลือการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้งในเขตโครงการรับส่งน้ำและบำรุงรักษาท่าเขียด จำนวน ๓๘,๐๐๐ ไร่ (พื้นที่ชลประทาน ๑๐๓,๒๙๘ ไร่)

(๒) สามารถใช้น้ำอ่างฯ เพื่อการอุปโภคบริโภคของราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง

(๓) บรรเทาอุทกภัยในช่วงฤดูฝนในเขตอำเภอตะโหมด อำเภอเขาชัยสน และอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

(๔) ส่งน้ำช่วยเหลือพื้นที่โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชเสาวนีย์ ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตำบลนาปะขอ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

(๕) ส่งน้ำสนับสนุน โครงการแก้ไขปัญหและพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านอาพัด และหมู่บ้านใกล้เคียง อำเภอเขาชัยสน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

(๖) สามารถใช้ตัวอ่าง เป็นแหล่งแพร่ เพาะ และขยายพันธุ์ปลาน้ำจืดรวมทั้งเป็นแหล่งจับปลาของราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ทำให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้น

(๗) ใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง

ข้อเท็จจริง

จากข้อมูลอุทกวิทยา ประมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำ เฉลี่ยปีละ ๔๑.๘ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ซึ่งความจุอ่างสามารถเก็บกักน้ำได้ ๓๐ ล้านลูกบาศก์เมตร จะมีน้ำท่าเหลือจากการเก็บกักอีกประมาณ ๑๑.๘ ล้านลูกบาศก์เมตร ประกอบกับในช่วงน้ำหลากจะต้องระบายน้ำผ่าน River Outlet ระบายน้ำสูงสุด ๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวินาที และผ่าน Spillway ระบายน้ำสูงสุด ๗๓ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ซึ่งจากสภาพทั่วไปของลำน้ำคลองหัวช้าง ด้านท้ายอ่างค่อนข้างตื้นเขินและคดเคี้ยว สามารถรับอัตราการไหลของน้ำได้ประมาณ ๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ และปัจจุบันราษฎรผู้มีที่ดินติดริมคลองหัวช้าง ได้รับผลกระทบทุกปีในช่วงฤดูฝน เพราะการพังทลายของตลิ่งที่ดินริมคลอง ทำให้ที่ดินต้นยางพารา ไม้ผล และพืชผลทางการเกษตรเสียหายจำนวนมาก และการเดินทางเข้าไปทำประโยชน์ในที่ดินลำบากเพราะไม่มีถนนและสะพานข้ามคลอง ดังนั้น เพื่อให้ผลกระทบความเดือดร้อนของราษฎรที่อาศัยและทำมาหากินอยู่บริเวณสองฝั่งลำน้ำจากการระบายน้ำดังกล่าว สำนักชลประทานที่ ๑๖ กรมชลประทานหาแนวทางที่จะลดปัญหาดังกล่าวในอนาคต โดยการวางแผนขยายคลองลำน้ำธรรมชาติจากหัวงานโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ถึงฝายท่าเขียด โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาท่าเขียด ความยาว ๑๙ กิโลเมตร โดยกันเขตคลองระบายน้ำไว้รวมคลองเดิมแล้วประมาณ ๖๐.๐๐ เมตร เพื่อขยายให้ท้องคลอง

/กว้างประมาณ...

กว้างประมาณ ๒๕ เมตร และมีถนนบนคันคลองทั้ง ๒ ฝั่งกว้าง ๔.๐๐ เมตร ดังนั้น จะต้องจัดซื้อที่ดินของราษฎรริมคลองเพิ่มเติมประมาณช่องละ ๑๕ เมตร เพื่อให้สามารถรองรับอัตราการไหลของน้ำได้ประมาณ ๑๒๕ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที และมีอาคารประกอบตามแนวคลอง เช่น สะพานข้ามคลอง อาคารรับน้ำเข้าและระบายน้ำออกตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับพื้นที่ทำให้สามารถส่งน้ำช่วยเหลือการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้งในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาท่าเขียด จำนวน ๓๙,๐๐๐ ไร่ (พื้นที่ชลประทาน ๑๐๓,๒๙๘ ไร่) ได้อย่างมีประสิทธิภาพและใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยป้องกันน้ำท่วมและน้ำล้นตลิ่งตลอดจนการพังทลายของตลิ่งที่ดินริมคลองได้ ทำให้พืชผลทางการเกษตรของราษฎรไม่เกิดการเสียหายและการเดินทางสัญจรขนส่งผลผลิตทางการเกษตรของราษฎรในพื้นที่ได้สะดวกรวดเร็วขึ้นเพราะมีถนนและสะพานข้ามคลองตามแนวเขตคลองซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของราษฎรอย่างถาวร จากแนวทางการดังกล่าว ได้มีตัวแทนราษฎรผู้ที่มีที่ดินติดริมคลองหัวข้าง จำนวน ๑๘๔ ราย ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบและมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงจากโครงการขุดคลองระบายน้ำคลองหัวข้าง ได้มีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ เพื่อขอสนับสนุนให้สำนักงานชลประทานที่ ๑๖ ดำเนินการขุดคลองระบายน้ำคลองหัวข้างหรือคลองसानแดง

ส่วนกระบวนการขั้นตอนในการขุดลอกคลองसानแดงเป็นอย่างไรนั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า อยู่ในขั้นตอนการประชุมชี้แจงให้ผู้นำท้องถิ่นและราษฎรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบโดยตรงกับโครงการ ตามวิธีการจัดหาที่ดินเพื่อการชลประทาน ตามข้อ (๑) การจัดหาที่ดินของเอกชน โดยวิธีเจรจาปรองดอง

การจัดหาที่ดินเพื่อการชลประทาน มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(๑) ดำเนินการเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงในที่ดินที่ต้องการใช้ ดังนี้

- เพื่อกำหนดแนวเขตที่ต้องการใช้ที่ดิน
- ปักหลักเขตตามแนวเขตที่กำหนด
- ประชุมเจรจากับเจ้าของหรือผู้ครอบครอง เพื่อเก็บค่าขอรังวัดที่ดิน
- รังวัดจัดทำแผนที่แปลงกรรมสิทธิ์ที่ดิน และเรื่องรังวัดเพื่อให้ทราบ

รายละเอียดของที่ดินให้ชัดเจนว่าเนื้อที่ดินถูกเขตชลประทานเท่าใด ใครเป็นเจ้าของที่แท้จริง และมีเอกสารสิทธิ์อะไร

(๒) ดำเนินการกำหนดราคา

(๓) ดำเนินการจ่ายค่าทดแทนทรัพย์สิน

/ทั้งนี้ กรม ...

ทั้งนี้ กรมชลประทานเข้าใช้ที่ดินเพื่อดำเนินการก่อสร้างได้ทันที โดยเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๔ สำนักงานชลประทานที่ ๑๖ ได้ดำเนินการจัดการประชุม ณ มัสยิด หมู่ที่ ๗ ตำบลตะโหมด อำเภอดงระดง จังหวัดพัทลุง เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นการนัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจและชี้แจงกับราษฎรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการขุดลอกระบายน้ำคลองหัวช้างหรือคลองसानแดง ซึ่งเป็นหมู่บ้านสุดท้าย โดยโครงการมีพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ๘ หมู่บ้าน และได้นัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจและชี้แจงราษฎรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการครบถ้วน ๗ หมู่บ้านแล้ว ทั้ง ๗ หมู่บ้านได้แจ้งความประสงค์ขอยื่นคำขอรับจัดแบ่งขาย (เพื่อการชลประทาน) แล้วจำนวน ๒๑๘ ราย

โครงการอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วยงานต่างๆ เช่น งานทำนบดินหัวงานและอาคารประกอบ งานทำนบดินปิดช่องเขาขาด ๑ งานทำนบดินปิดช่องเขาขาด ๒ และงานระบบท่อส่งน้ำ เพื่ออุปโภคบริโภคของราษฎรในพื้นที่ งานปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณอ่างเก็บน้ำเพื่อใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง และงานขุดคลองระบายน้ำคลองหัวช้างหรือคลองसानแดง เพื่อส่งน้ำช่วยเหลือการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้งในเขตคลองส่งน้ำและบำรุงรักษาท่าเซียด และบรรเทาอุทกภัยในช่วงฤดูฝนในเขตอำเภอดงระดง อำเภอเขาชัยสนและอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ก็เป็นอีกงานหนึ่งของโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เป็นโครงการที่เกิดขึ้นนั้น จะได้ดำเนินการชี้แจงข้อเท็จจริงให้คลายความวิตกกังวลและการดำเนินการต่างๆ จะป้องกันมิให้ละเมิดสิทธิมนุษยชนแต่ประการใด

พยานหลักฐานฝ่ายผู้ถูกร้อง

ผู้ถูกร้องได้แนบบัญชีรายชื่อผู้สนับสนุนโครงการจำนวน ๑๘๔ คน ซึ่งระบุว่าผู้สนับสนุนดังกล่าวเป็นเจ้าของที่ดินที่ติดริมคลองหัวช้างหรือคลองसानแดง ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงได้แจ้งว่าได้รับคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ชลประทานเกี่ยวกับโครงการนี้มาโดยตลอด และมีการประชุมผู้นำท้องถิ่นหลายครั้ง ส่วนความเดือดร้อนของประชาชนกลุ่มนี้ได้รับการชี้แจงว่า ได้รับความเดือดร้อนทุกปีในฤดูฝนเพราะการพังทลายของตลิ่งที่ดินริมคลองที่ปลูกต้นไม้ เช่น ยางพาราและผลไม้ ได้รับความเสียหายจำนวนมาก การขุดคลองระบายน้ำคลองหัวช้าง น่าจะเป็นผลดีของประชาชนที่มีที่ดินติดคลองหัวช้างทั้งหมด เพราะจะช่วยแก้ปัญหาดินพังได้และจะช่วยเหลือประชาชนที่ต้องการใช้น้ำในหน้าแล้งจากโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้างได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

/ผู้ถูกร้อง...

ผู้ถูกร้องมีหนังสือที่ กษ ๐๓๒๔/๓๒ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๖ ส่งเอกสารและชี้แจงเพิ่มเติมว่า งานชุดคลองระบายน้ำคลองหัวช้างหรือคลองसानแดงเป็นส่วนหนึ่งของโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งอยู่ระหว่างการก่อสร้างจะแล้วเสร็จในปีงบประมาณ ๒๕๕๘

งานชุดคลองระบายน้ำท้ายอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบทั้งหมด ๘ หมู่บ้าน ทางสำนักงานก่อสร้าง ๑๖ สำนักพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลาง ผู้รับผิดชอบโครงการดังกล่าว ได้ดำเนินการจัดประชุมชี้แจงราษฎรผู้ได้รับผลกระทบจากการนัดประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจกับราษฎรในพื้นที่โครงการ มีราษฎรเห็นด้วยกับงานชุดคลองระบายน้ำท้ายอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้นำหลักฐานเอกสารที่ดินมาแจ้งความประสงค์ของรังวัดแบ่งขาย (เพื่อการชลประทาน) แต่ก็มีราษฎรบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการจึงขอคัดค้าน เช่น ราษฎรหมู่ที่ ๗ (บ้านควนอินนอโม) ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่โครงการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ประสานงานกับนายอำเภอ ผู้นำท้องที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้บริหารท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ชี้แจงและทำความเข้าใจกับราษฎร ตลอดจนรับฟังข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของราษฎรมาพิจารณาทบทวนปรับปรุงแก้ไขโครงการตามความเหมาะสมเพื่อให้งานชุดคลองระบายน้ำท้ายอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินตามแผนงานและวัตถุประสงค์ของโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการต่อไป

๓.๓ คำชี้แจงของผู้เกี่ยวข้อง (อำเภอตะโหมด)

อำเภอตะโหมด ได้มีหนังสือที่ พท ๐๖๑๗/๒๐๑๓ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๕ ชี้แจงเกี่ยวกับโครงการชุดลอกคลองसानแดงว่า โครงการก่อสร้าง ๑ สำนักชลประทานที่ ๑๖ ได้มีแนวทางจะขยายคลองธรรมชาติจากหัวงานโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ถึงฝายท่าเขียด โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาท่าเขียด ความยาว ๒๑ กิโลเมตร โดยกันเขตคลองระบายน้ำไว้ ๖๐ เมตร จะมีถนนคันคลองทั้ง ๒ ฝั่งกว้าง ๔ เมตร และอาคารประกอบตามแนวคลอง ทำให้ราษฎรในพื้นที่มีความคิดเห็นทั้งคัดค้านและสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าว ดังนี้

(๑) เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๔ มีราษฎรในพื้นที่ตำบลตะโหมด ตำบลแม่ขี อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ยื่นข้อเรียกร้องคัดค้านการก่อสร้างต่อนายอำเภอตะโหมด เพื่อขอทราบรายละเอียดโครงการ เช่น การสำรวจตัวโครงการ แบบแปลน เป็นต้น นายอำเภอตะโหมดจึงได้เชิญกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับการสร้างคลองส่งน้ำ คลองसानแดง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชุมร่วมกันเพื่อรับทราบข้อมูลปัญหาดังกล่าว ผลจาก

การประชุมทราบวาระราษฎรที่ได้รับผลกระทบและเดือดร้อนส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ ๙๐) อยู่ในพื้นที่บ้านควนอินนอโม หมู่ที่ ๗ ตำบลตะโหมด อำเภอตระโหมด จังหวัดพัทลุง และต่อมา เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๔ นายอำเภอตระโหมดได้เชิญส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง [REDACTED] และแกนนำราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อน เพื่อชี้แจงรายละเอียดให้ราษฎรที่ยื่นข้อเรียกร้องคัดค้านการก่อสร้างทราบ

(๒) เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ ได้มีตัวแทนราษฎรผู้มีที่ดินติดริมคลองหัวช้าง หมู่ที่ ๒ ตำบลตะโหมด อำเภอตระโหมด จังหวัดพัทลุง ยื่นหนังสือต่อนายอำเภอตระโหมด และโครงการก่อสร้าง ๑ สำนักงานชลประทานที่ ๑๖ เพื่อสนับสนุนโครงการขุดคลองระบายน้ำคลองหัวช้างหรือคลองसानแดง และผู้อำนวยการโครงการ ๑ สำนักงานชลประทานที่ ๑๖ ได้มีหนังสือแจ้งนายอำเภอตระโหมดว่าได้ตรวจสอบรายชื่อของราษฎรที่ลงชื่อสนับสนุนโครงการแล้ว ปรากฏว่าเป็นราษฎรที่ได้รับผลกระทบและมีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการขุดคลองระบายน้ำคลองหัวช้างจริง โดยตรวจสอบจากบัญชีรายชื่อที่ได้แจ้งความประสงค์ของรังวัดแบ่งขาย (เพื่อการชลประทาน)

๓.๔ คณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนได้ประชุมรับฟังข้อเท็จจริงจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ประชาชนฝ่ายที่คัดค้านโครงการ มีความเห็นว่า ชาวบ้านที่ทำมาหากินริมคลองसानแดงได้รับผลกระทบจากการปักเขตตามโครงการขุดลอกคลองโดยแจ้งว่าเป็นเขตชลประทานโดยไม่มีการแจ้งให้ประชาชนทราบก่อน ทั้งที่ประชาชนมีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินประชาชนมีที่ดินคนละ ๕-๑๐ ไร่ เท่านั้น หากขยายคลองออกไปข้างละ ๓๐ เมตร จะทำให้สูญเสียที่ดินทำกินจำนวนมาก และจะทำให้พื้นที่ริมคลองหายไปส่งผลกระทบต่อประชาชนที่ทำการประมง และหากมีการขุดลอกคลองปลาจะสูญพันธุ์ ไม่มีรากไม้ให้ปลาวางไข่แหล่งอาหารของชุมชนหายไป การประชุมของกรมชลประทานไม่ได้เชิญประชาชนที่เกี่ยวข้องทั้งหมด มีเพียงการประชุมกลุ่มย่อย ๑๐-๓๐ คน ซึ่งผู้เข้าประชุมมีเฉพาะกลุ่มสตรีเท่านั้น กรมชลประทานกลับนำไปประกาศทางอินเทอร์เน็ตว่าประชาชนสนับสนุนโครงการดังกล่าว จึงเป็นการดำเนินโครงการที่ไม่โปร่งใส มีการปักแนวเขตโดยที่ประชาชนไม่ทราบเรื่อง ประชาชนเข้าร่วมประชุมไม่ถึงร้อยละ ๘๐ และไม่ทราบรายละเอียดของโครงการจึงเกิดความวิตกแก่คนในชุมชน

สาเหตุของปัญหาที่มีการคัดค้านโครงการ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่อนุรักษ์พื้นที่ปลูกป่า เป็นแหล่งที่สมบูรณ์ทางธรรมชาติของชุมชน เป็นวิถีชีวิตของชุมชนและเป็นพื้นที่อนุรักษ์มรดกตามธรรมชาติที่สืบทอดติดต่อกันมาช้านาน การขุดลอกคลองต้องเหมาะสมกับพื้นที่ เช่น ชุมชนเมืองที่มีการถมดิน แต่ไม่เหมาะสมกับแหล่งต้นน้ำ การขุดคลองसानแดง

/ซึ่งมีความ...

ซึ่งมีความยาวถึง ๒๑ กิโลเมตร จากฝ่ายชลประทานไปลงทะเลสาบสงขลา จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศอย่างมาก

ประชาชนฝ่ายที่เห็นด้วยกับโครงการ มีความเห็นว่า การขุดลอกคลองสำแดง จะช่วยแก้ไขปัญหาดินริมฝั่งคลองของประชาชนซึ่งพังลงไปเรื่อยๆ เนื่องจากพื้นที่หมู่ที่ ๒ ตำบลตะโหมด เป็นพื้นที่สูงติดกับเขื่อนเมื่อฝนตกน้ำจะพุ่งออกไปแรงมากเพราะท่อน้ำมีขนาดเล็ก และคลองสำแดงมีมวลน้ำมาก เนื่องจากมีน้ำจากคลอง ๓ สาย มารวมกัน ทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ตลิ่งพังและไม่มีการจ่ายค่าชดเชย สำหรับเขตหมู่ที่ ๓ นั้นที่ดินจะมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ หากต้นไม้ต้นไผ่ถูกโค่นมากดินก็จะพัง

ปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้านนั้นเกิดจากการปล่อยข่าวการเวนคืนที่ดิน ประชาชนบางรายคาดว่าจะได้เงินค่าเวนคืน จึงต้องการให้สรุปว่าประชาชนจะได้ค่าเวนคืนหรือค่าชดเชยหรือไม่ การที่ประชาชนต้องการให้ขุดลอกคลองมิใช่ต้องการเงิน แต่หากไม่ขุดลอกคลอง จะทำอย่างไรกับปัญหา กรณีปัญหาที่ดินพังทลายจำนวนมากในแต่ละปี และถ้ามีการขุดลอกคลอง ก็จะมีถนนใช้

กรมชลประทาน ชี้แจงว่า มีโครงการอ่างเก็บน้ำคลองห้วยช้างตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ และมีแหล่งน้ำต้นทุนที่สามารถบริหารจัดการได้ ๓๐ ล้านลูกบาศก์เมตร และโครงการขุดลอกขยายคลองสำแดง ถือเป็นกิจกรรมหนึ่งของโครงการซึ่งมีการวางแผนงานอย่างเป็นระบบขั้นตอน เป็นการขุดขยายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำ ยืนยันว่าเป็นโครงการนี้เป็นโครงการเดียวกันและแบ่งเป็นหลายกิจกรรมและของงบประมาณไปในคราวเดียวกัน

ปริมาณน้ำในอ่าง ๓๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นปริมาณที่เข้าเต็มอยู่ทุกวัน มีใช้อัตราการเก็บสุทธิ การขยายเพื่อให้ได้รองรับการขยายได้ ๑๒๕ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที

วัตถุประสงค์โครงการ

๑) เป็นแหล่งน้ำต้นทุนให้ฝ่ายท่าเขือก ที่จะให้น้ำ

๒) เป็นแหล่งอุปโภคบริโภค

๓) เป็นแหล่งท่องเที่ยวกำลังดำเนินการปี ๒๕๕๖

๔) การบรรเทาอุทกภัย อำเภอตะโหมด เขาไชยสน อยู่ระหว่างดำเนินการ

โครงการทั้งหมดมีการสำรวจตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ มีการขออนุมัติวงเงินตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ มีการสำรวจและมีคำตอบให้ชาวบ้าน ปัจจุบันในคลองสำแดงยังไม่มีดำเนินการใดๆ การปักเขตยังไม่ทำให้ชาวบ้านเสียสิทธิใดๆ

อัตราการไหลของน้ำไม่เกิน ๖๐ ลบ.ม. ต่อวินาที แต่รวมอาคารน้ำแล้วจะได้ ๑๐๐ กว่าลบ.ม. หากมีการขุดขยายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขนาด ๑๒๕ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที

การกันเขต ๖๐ เมตร จะส่งน้ำให้โครงการท่าเซียด และเป็นการเตรียมการเอาไว้ก่อนเพื่อระบายน้ำในช่วงหน้าน้ำหลาก

การบริหารงานของกรมชลประทาน มีการประชุมกับผู้นำท้องถิ่น และมีการแจ้งเตือนตลอด ตามกระบวนการของกรมชลประทาน จะมีการส่งมอบให้ชลประทาน และจะกลับไปหารือกับส่วนออกแบบว่าจะทำให้ลึกได้หรือไม่ มีชาวบ้าน ๒๑๘ ราย ชาวบ้านได้ยื่นคำขอให้กรมที่ดินมายื่นรังวัด และในหมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๔ ตำบลแม่ขี ทั้งนี้ มีการสำรวจทำแนวเขตมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๘

ส่วนคลองหัวช้างมีการสำรวจและทำกิจกรรมตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ เรื่อยมา สำหรับอ่างเก็บน้ำเพ็งสร้างเสร็จและกำลังอยู่ระหว่างการสะสมน้ำ ยังไม่มีการปล่อยน้ำและก่อนหน้านี้มีการพังทลายของตลิ่งอยู่แล้ว

อำเภอตะโหมด ชี้แจงว่า โครงการนี้มีทั้งผู้ที่ได้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย มีผู้คัดค้าน ๔๓๒ ราย และมีผู้เห็นด้วยกว่า ๑๐๐ ราย จากการประชุม ณ ที่ว่าการอำเภอ มีข้อสรุปว่าคัดค้านโครงการเพราะว่าไม่มีการชี้แจงรายละเอียดให้ประชาชนทราบ

เทศบาลเขาหัวช้าง เทศบาลควนเสาธง เทศบาลแม่ขี ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ข้อมูลว่า เทศบาลได้ทราบว่าการดำเนินโครงการ แต่ไม่ทราบรายละเอียดของโครงการ ทราบเพียงว่าเป็นโครงการเพื่อป้องกันน้ำท่วมหลากและพื้นที่ ๑๐๐,๐๐๐ ไร่เศษเป็นพื้นที่รับน้ำจากต้นน้ำ ถ้าไม่มีการขุดลอกคลองก็จะเกิดปัญหาผลกระทบต่อไป และหากมีการขุดลอกคลองก็จะสูญเสียที่ดินบริเวณชายคลองระยะทาง ๒๑ กิโลเมตร เทศบาลไม่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมโครงการดังกล่าว เทศบาลมีข้อเสนอว่าควรจัดตั้งคณะกรรมการเชิงระบบในการพิจารณาผลกระทบทั้งหมด และให้กรมชลประทานชี้แจงรายละเอียดให้ประชาชนเข้าใจก่อนการดำเนินโครงการ

๔. รัฐธรรมนูญ พันธกรณีระหว่างประเทศ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

คณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชน ได้พิจารณาตรวจสอบโดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะตรวจสอบ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๔.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครอง

มาตรา ๒๖ การใช้อำนาจขององค์กรรัฐทุกระดับ ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๖๖ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษหรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา ๖๗ สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ บำรุงรักษาและการได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพออยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิการ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมให้ได้รับการคุ้มครองตามความเหมาะสม

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มี กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและมีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งให้ได้องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา ที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบ ก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว

๔.๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

มาตรา ๔ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครอง ประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและตามพันธกรณี ระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้วย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้

๔.๓ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อ ๑ วรรคสอง “เพื่อจุดมุ่งหมายของตน ประชาชนทั้งปวงอาจจัดการบริโภค ทรัพย์และทรัพยากรธรรมชาติของตนได้อย่างเสรีโดยไม่กระทบต่อพันธกรณีใดๆ อันเกิดจากความ ร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งตั้งอยู่ในบนพื้นฐานของหลักการแห่งผลประโยชน์ซึ่งกันและกันและ กฎหมายระหว่างประเทศ ประชาชนจะไม่ถูกลิดลอนจากวิถีทางแห่งการยังชีพของตนไม่ว่ากรณี ใดๆ”

๔.๔ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ข้อ ๒ วรรคหนึ่ง “รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกานี้รับที่จะดำเนินการโดยเอกเทศและ โดยความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเศรษฐกิจและ วิชาการ โดยใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลการทำให้สิทธิ ซึ่งรับรองไว้ใน

กติกานี้ กลายเป็นความจริงอย่างบริบูรณ์โดยลำดับวิธีทั้งปวงที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างรวมทั้งกำหนดมาตรการทางกฎหมายด้วย”

๕. ความเห็นและมติคณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชน

คณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนได้พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วมีความเห็นว่า ขณะเกิดเหตุและขณะทำการตรวจสอบคำร้องนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังมีผลบังคับใช้ และเมื่อรัฐธรรมนูญดังกล่าวถูกยกเลิกและมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ออกมาบังคับใช้แทน โดยในบทบัญญัติมาตรา ๔ บัญญัติ ให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้ รวมทั้งสิทธิตามมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงยังคงได้รับความคุ้มครองต่อไป

จากการตรวจสอบและรับฟังข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้ร้อง ฝ่ายผู้ถูกร้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า โครงการขุดลอกคลองหัวช้างหรือคลองสำแดงของสำนักชลประทานที่ ๑๖ สงขลา (ผู้ถูกร้อง) นั้น เป็นโครงการที่ดำเนินการแยกต่างหากจากโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เนื่องจากกรมชลประทานได้ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้างแล้วเสร็จโดยไม่ได้มีการชี้แจงรายละเอียดโครงการขุดลอกขยายคลองสำแดง หรือกระบวนการจัดหาที่ดินหรือเวนคืนที่ดินสองฝั่งคลองที่จะทำการขุดขยายคลองดังกล่าว เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงว่าประชาชนไม่ได้ทราบรายละเอียดการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ชลประทาน ไม่ทราบรายละเอียดการเวนคืนที่ดินและการจ่ายค่าชดเชย รวมทั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชนในพื้นที่ก็ไม่ทราบถึงรายละเอียดโครงการเช่นกัน

จากการชี้แจงของกรมชลประทาน ทราบว่า โครงการขุดลอกคลองสำแดงเกิดขึ้นเนื่องจากปัญหาอุปสรรคในการระบายน้ำ และการพังทลายของที่ดินริมฝั่งคลองในช่วงฤดูฝน กรมชลประทานจึงได้วางแผนขยายคลองสำแดงจากหัวงานโครงการอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง จนถึงฝายท่าเขียด ความยาว ๒๑ กิโลเมตร โดยกันเขตคลองระบายน้ำไว้รวมคลองเดิมแล้วประมาณ ๖๐ เมตร เพื่อขยายให้ท้องคลองกว้างประมาณ ๒๕ เมตร มีโครงการสร้างถนนบนคันคลองทั้ง ๒ ฝั่ง กว้าง ๔ เมตร และมีอาคารรับน้ำเข้าและระบายน้ำออก ซึ่งจะต้องจัดซื้อที่ดินของราษฎรริมคลองเพิ่มเติมประมาณช่องละ ๑๕ เมตร จึงถือว่า การขุดลอกคลองซึ่งจะทำให้ประชาชนสูญเสียที่ดินริมฝั่งคลองข้างละ ๑๕ เมตร ตลอดความยาวที่ขุดลอกถึง ๒๑ กิโลเมตร โครงการสร้างถนน และสร้างอาคารรับน้ำตามแผนของกรมชลประทานนั้น เป็นโครงการและกิจกรรมที่ย่อมส่งผลกระทบต่อที่ดินทำกินของประชาชน กระทบต่อระบบนิเวศของคลอง

ธรรมชาติ และวิถีชุมชนริมฝั่งคลอง ซึ่งประชาชนในเขตที่ดำเนินโครงการดังกล่าวมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารและมีสิทธิแสดงความคิดเห็นหรือร่วมจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ตามความในวรรค ๑ วรรคสอง ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และความในข้อ ๒ วรรคหนึ่ง ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องได้แจ้งให้ประชาชนทราบและดำเนินการปกปิดหลักหมุดแนวเขตที่ดินตามคันคลองसानแดงไปด้วย แต่ไม่ได้ชี้แจงรายละเอียดโครงการให้ประชาชนทั้งหมดที่จะได้รับผลกระทบได้รับรู้อย่างทั่วถึง ไม่มีการชี้แจงรายละเอียดโครงการให้ประชาชนทั่วไปในพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ รวมถึงไม่ได้จัดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกับรัฐในแสดงความคิดเห็นต่อโครงการหรือมีส่วนร่วมในการจัดการ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อันเป็นสาเหตุแห่งการคัดค้านและการร้องเรียน เนื่องจากประชาชนไม่ทราบว่าโครงการดังกล่าวมีกิจกรรมใดบ้าง มีกระบวนการดำเนินการ และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นอย่างไร ตลอดจนไม่ทราบรายละเอียดการชดเชยค่าที่ดินที่แน่นอนและการเยียวยาความเสียหายอย่างอื่นที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการขุดลอกคลองसानแดง ดังนั้น การดำเนินโครงการของกรมชลประทาน โดยสำนักชลประทานที่ ๑๖ สงขลา จึงเป็นกระบวนการที่ไม่ชอบด้วยหลักการคุ้มครองสิทธิของประชาชน

คณะอนุกรรมการฯ เห็นควรมีมาตรการการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกรมชลประทาน และสำนักชลประทานที่ ๑๖ สงขลา ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหากลุ่มสิทธิมนุษยชน

กรณีมีการดำเนินโครงการต่อไป ให้กรมชลประทาน โดยสำนักชลประทานที่ ๑๖ สงขลา ดำเนินการ ดังนี้

๑. ชี้แจงรายละเอียดโครงการ กระบวนการดำเนินการ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาลผลกระทบ รายละเอียดการจ่ายค่าชดเชย ตลอดจนการชดเชยความเสียหายอื่นที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๒. จัดรับฟังการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากโครงการ เพื่อนำผลการรับฟังดังกล่าวไปประกอบการตัดสินใจว่าสมควรดำเนินโครงการหรือไม่ อย่างไร

๓. กรณีมีการดำเนินโครงการ ควรจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและแก้ไขปัญหาผลกระทบจากโครงการขุดลอกคลอง โดยให้มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดังกล่าวด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คณะอนุกรรมการฯ เห็นควรเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกรมชลประทาน เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติทางน้ำ การชลประทาน ปัญหาการขาดแคลนน้ำ การพังทลายของตลิ่ง หรือปัญหาอื่นๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมชลประทาน โดยเน้นการสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมคิดและแก้ไขปัญหาโดยวิธีการซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตและเป็นที่ยอมรับของชุมชน

๖. ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาแล้ว เห็นชอบตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชน ว่า การดำเนินโครงการของกรมชลประทาน โดยสำนักชลประทานที่ ๑๖ สงขลา เป็นกระบวนการที่ไม่ชอบด้วยหลักการคุ้มครองสิทธิของประชาชน เนื่องจากไม่มีการชี้แจงรายละเอียดโครงการให้ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับทราบ รวมทั้งไม่มีการจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการจัดการ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๗. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๗/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘ จึงมีมติให้มีมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและข้อเสนอแนะนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

กรณีมีการดำเนินโครงการต่อไป เห็นควรให้กรมชลประทาน โดยสำนักชลประทานที่ ๑๖ สงขลา ดำเนินการ ดังนี้

๑. ชี้แจงรายละเอียดโครงการ กระบวนการดำเนินการ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบ รายละเอียดการจ่ายค่าชดเชย ตลอดจนการชดเชยความเสียหายอื่นที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๒. จัดรับฟังการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากโครงการ เพื่อนำผลการรับฟังดังกล่าวไปประกอบการตัดสินใจว่าสมควรดำเนินโครงการหรือไม่ อย่างไร

๓. กรณีมีการดำเนินโครงการ ควรจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและแก้ไขปัญหาผลกระทบจากโครงการชุดล่อกลอง โดยให้มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดังกล่าวด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เห็นควรเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกรมชลประทาน เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติทางน้ำ การชลประทาน ปัญหาการขาดแคลนน้ำ การพังทลายของตลิ่งหรือปัญหาอื่นๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมชลประทาน โดยเน้นการสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมคิดและแก้ไขปัญหาโดยวิธีการซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตและเป็นที่ยอมรับของชุมชน

ทั้งนี้ ให้สำนักชลประทานที่ ๑๖ สงขลา และกรมชลประทานดำเนินการโดยเร็วแล้วแจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบผลภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้ หากล่วงเลยกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้ทวงถามและดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ต่อไป

ดร. ชลนที

(ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายแท้จริง ศิริพานิช

(นายแท้จริง ศิริพานิช)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ

(นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายปริญญา ศิริสารการ

(นายปริญญา ศิริสารการ)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์

(นายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางวิสา เบ็ญจะมโน

(นางวิสา เบ็ญจะมโน)

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ